

## Kérdések

Irta: Magyar Adorján

Hogy mindezen szavak ősnyelvünkől kellett, hogy származzanak az is bizonyítja még, hogy ugyanezeknek még egyszerűbb, azaz csak két hangból álló összetövést szintén a magyarban találjuk meg a *hé*, *hi* és megfordítva *éh*, *ih* vagy pedig a csak egyetlen magánhangzóból álló *é*, *i* szótövekben, amelyek tehát tulajdonképpen csak egyszerű hangadások, de nyelvünkben még így is a hiányt és ürességet fejezik ki. — Hogy a fenti szavak összetöveivel valóban a *hé* és *hi* vagy *éh* és *ih*: bizonyítja például a *hé-la*, *hi-vu*, *hi-ju*, *hé-vu* szóalakjainak, amelyekből látjuk, hogy a *hi* vagy *hé* után még szabadon következhetik nemcsak *l*, hanem *v*, vagy *h* hang is. — Hogy a *hé*, *hi*, *hév*, *hiv* szavainak a *hivás* azaz a *hiány* s így tehát az *úr* a telni vágyás szavai, azt magyarázni szinte fölösleges, mert hiszen mindnyájan tudjuk, hogy népünk embere ma is, ha valakit hív, azt kiáltja, hogy: Hé! Viszont a megfordított *éh* és *ih*: az éhségnek, szomjúságnak (utóbbit népünk *ihoság*-nak is mondja) azaz tehát hiánynak, ürnek, telni vágyásnak ugyanilyen kétségtelenül ősmagyar szavai; amiért is a *hiu*, *hivu*, *hévu* = *üres*, *ür* szavainak is ezek után jobban fogjuk érteni, valamint megfogjuk érteni azt is, hogy honnan származik a német *leicht*, olasz *leggero* és latin *levis* = könnyű szavak.

45. A magyar *korom* szót a török *kara* = fekete szóval hasonlítják össze. De honnan származik akkor a latin *carbon* = szén szó? Sőt mind, amint minden nyelvész tudja, az *r* és *l* hangok ugyiszólván azonosaknak vehetők, kénytelenek vagyunk a német *Kohle* (olv. kóle) = szén szót is a magyar *korom* szóval összefüggésbe hozni. Hogy ezen német szó mennyire a feketeség szavából ered, bizonyíthatjuk még a magyar *holló* szóval, azaz ezen közmondásosan fekete színű madár nevével is, amelynek neve, meglepetésünkre, viszont a latinban *corvus*, ami a magyar *korom* szóval azonosul, a török pedig *karga* = holló, meg a török *kara* = korom szóval azonosul. Fölhíthatjuk még, hogy a szlávban is *kal*, *kaljati* = feketeség, befeketíteni; a latinban, olaszban *caligo*, *caligine* = sötétség, sötét borulat; a magyarban *gyaláz* = bemocskol, becsúsz, azaz képletesen: befeketit.

Tudjuk, hogy a fekete szín a gyász és halál színe is; nem meglepően logikus összefüggés-e tehát az, hogy a magyar *halál* = *halott*, *holt* és *holló*, finn-ugor *kuolema*, *kulo*, *kuloz*, *kulem* = halál, *halott* és *kulak*, *kuolek*, *kolek* = holló? Ne feledjük azt sem, hogy a fekete színű és holt tetemekből táplálkozó hollót népünk mesékben, népdalokban: „gyászos holló”, „fekete holló”-nak szokta nevezni és halál vagy egyéb szomorú dolgok hírnökéül szerepelteti. Ha tudjuk, hogy India ősműveltségét az ugor fajú dravida népek alapították, akkor érteni fogjuk azt is, hogy Indiában a gyász, halál és éjszaka istennője: Káli.

(Folytatjuk.)

## Megfigyelés alá kerül a mezőtúri gyilkos

Budapest, január 16. 1929 február 26-án Mezőtúron borzalmos gyilkosság történt. Toldi Sándorné a vele egy házban lakó Mudsainét több fejszeapással meggyilkolta. Toldiné és Mudsainé haragos szomszédi viszonyban éltek, mert Toldiné férje Mudsainénak udvarolt. Egy reggel Toldiné behívta lakásába Mudsainét s ott baltával leütötte, majd addig verte, amíg az asszony meghalt. A szolnoki törvényszék annak idején életfogytiglani fegyházra ítélte a gyilkos asszonyt, különös enyhítő körülménynek vette, hogy kilenc élő gyermeke van.

Az ügy csütörtökön került a tábla Harmath-tanácsa elé. Kiss Sándor dr. főügyész indítványára, amire a védő is hozzájárult, a tábla írendelte Toldi Istvánnénak az országos elmemegfigyelő intézetbe való bentartását, továbbá a gyulai kórház főorvosának kihallgatását.

## Navratil Hedvig igazolta személyazonosságát

Nem azonos Gaby Deslys táncosnővel

Páris, január 16.

A rejtélyes Gaby Deslys—Navratil Hedvig-eset azzal, hogy a Navratil néven felbukkant asszony a párisi igazságügyi palotában megjelent és tanuvallomást tett, ugylátszik, végleg tisztázta a helyzetet a Navratil-család részéről megindított örökségi perben.

Immár kétséget kizáróan megállapítható, hogy Navratil Hedvig, aki 1884 október 31-én Prorau mellett, Felső-Moskenicében született, nem azonos Gaby Deslys marseillei születésű táncosnővel, noha Navratil Hedvig feltűnése hasonló az elhunyt táncosnőhöz.

Navratil Hedvig szerdán Ameline párisi rendőrbiztos előtt okmányokkal igazolta személyazonosságát, hogy 1884-ben született Moskenicében. Navratil Hedvig az államügyész előtt megismételte kijelentéseit és bemutatta az okmányokat. A vallomástétel következtében az ügyész elhatározta, hogy az ügyben

az előzetes vizsgálatot megszünteti.

Navratil Hedvig nyilatkozott a Matin tudósítója előtt.

— Gaby Deslyst — mondotta többek között — 1911-ben láttam először. Sohasem beszéltem vele. Ki kell jelentenem, hogy ebben az időben fontos okmányokat tartalmazó bőröndömet loptak el tőlem, amelyben személyazonossági irásaim is voltak. Ezt talán később Gaby Deslys szerezte meg és felhasználta. Ez azonban természetesen csak feltevés. Kijelentem, hogy sohasem szerepeltem filmen és így nem játszhattam azt a szerepet, amelyen szüleim felismerni véltek. Szüleimet egyébként huszonhét éve nem láttam és így lehet, hogy arcvonásaimra szüleim már nem jól emlékeztek.

Kijelentette végül Navratil Hedvig, hogy az egész ügynek véget kellene vetni, mert már igen kellemtelenül hat rá a neve körüli keringett nagy lármája.

## Az országos fizetéseképtelenségi statisztika egy év alatt 50 százalékos emelkedést mutat

Miskolcon decemberben és januárban ismét nőtt a fizetéseképtelenségek száma

Miskolc, január 16.

Miskolcon jelenleg nincs olyan kereskedelmi, vagy ipari ág, amely a legsúlyosabban ne szenvedne az általános gazdasági viszonyok következtében. Az 1929-es évet a miskolci kereskedelem és ipar épügy, mint a magyar kereskedelem általában nem fogja az eredményes üzleti évek közé elkönyvelni. A mezőgazdasági termények értékesítésének a nehézségei a kereskedelmet is súlyosan érintették, mert a gazdasági szükségleteiket a minimumra voltak kénytelenek csökkenteni és nélkülözhetetlen bevásárlásaikat nem tudták olyan pontosan fizetni, mint más években, ami a kereskedőzetőképességét is nagymértékben befolyásolta. Több ízben foglalkoztunk már azokkal a helyi okokkal, amelyek a miskolci kereskedelem és ipar válságát különösebben befolyásolják, ezuttal érdekesnek tartjuk megemlíteni azokat az adatokat, amelyek országos szempontból mutatják meg a kereskedelmi élet intenzitásának a csökkenését.

A házbérek és közterhek magasága, a pénzhitel megdrágulása és nehéz hozzáférhetősége az ország lakosságának lecsökkent vásárlóképessége, a kis fogyasztási terület és a kiviteli lehetőségek csekély volta mellett az egész országban emelkedett a fizetéseképtelenség. A fizetéseképtelenségi statisztika érdekesen mutatja ki, hogy miképpen rosszabbodtak hónapról hónapra az általános gazdasági viszonyok. — 1929. januárjában az egész országban magán és kényszerezegyezségi eset 165 volt. Februárban 136, márciusban 147, áprilisban 159, májusban 195, júniusban 190, júliusban 150, augusztusban 132, szeptemberben 125, októberben 203, novemberben 222, decemberben 251, összesen tehát az egész esztendő folyamán 2075 magán és kényszerezegyezségi eset fordult elő, összesen 126 millió pengő passzív értékek. Ha összehasonlítjuk az 1928. év mérlegével megállapíthatjuk, hogy egy évvel ezelőtt csak 1376 magán és kény-

szerezegyezségi eset fordult elő, összesen 98 millió pengő passzívummal. Az ügyek száma tehát 50-nél is több százalékkal emelkedett, viszont a passzívák tekintetében már csak 29 százalékos emelkedést kell megállapítani, ami azt mutatja, hogy az ügyek jelentékeny részének veszteség lényege kisebb volt. A most letűnt év utolsó három hónapjában az emelkedés volt lényegesebb. Csőd 1928-ban 387 volt, míg 1929-ben a csödek száma 401-re emelkedett.

1929. decemberében az ország összes bíróságai által megindított kényszerezegyezségek száma 216 volt, míg novemberben csak 192. Az Országos Hitelvédő Egylet elébe került ügyekről összeállított statisztika szerint az egylet 1928. decemberében 94, 1929. decemberében pedig 216 kényszerezegyezségi ügygel foglalkozott. Ugyanezen ügyeknek a passzívája 1928. decemberében 7 millióra, 1929. decemberében pedig 19 millióra rugott. Az egyezség az OHE előtti ügyekben decemberben 63 ügyben jött létre, melyeknek összpasszívuma 4.074.861 pengő. Az egyezség meghiusult 57 ügyben 2.348.555 pengő passzívával. A létrejött egyezségeknél a kvóta feljavítása sikerült tizenkettő esetben, kezes nélküli ajánlatnál kezes állítattott 44 esetben, bekebelezés köteztett 18 ügyben. OHE felügyelet 2 ügyben.

Ezeket az országos vonatkozású adatokat igen érdekesen egészíthetjük ki a miskolci kereskedelmi és iparkamara területén előfordult magán és kényszerezegyezségi esetek statisztikájával, amely hasonlóképpen azt mutatja, hogy az 1929. év utolsó hónapjai határozottan erős gazdasági leromlást eredményeztek. — Azok a kis természetű fizetéseképtelenségi ügyek, amelyekben a hitelezők túlnyomó része miskolci, illetőleg kamarai illetőségű 1928-ban 24-et tettek ki, míg 1929-ben a kamara területén 44 fizetéseképtelenségi eset fordult elő. Ilyen számok mellett egyenesen megdöbbentőnek

kell minősítenünk azt, hogy 1929. december havában a miskolci kamara területén 8 fizetéseképtelenségi eset fordult elő. Sőt 1930. januárjának első két hetében ugyancsak 8 fizetéseképtelenséget jelentettek be ismét. Nagyon természetes, hogy a miskolci kir. törvényszéknél bejelentett fizetéseképtelenségek hasonló arányt mutatnak ki és ezek a rideg számadatok mindennél beszédesebben tanúsítják, hogy a gazdasági helyzet egymásután dönti ki a szilárdnak hitt egzisztenciákat.

## Autót épül az aggteleki cseppkőbarlanghoz

Puky Endre tornai abaujmezei kerület képviselője, a képviselőház alelnöke mindig nagy érdeklődést tanúsít kerülete iránt s amidőn a csonka vármegyében tartózkodik, kerületét mindig jó hírrel lepi meg.

Ismeretes, hogy az aggteleki barlang abauj vadregényes vidékén Jósavfőről is megközelíthető, amennyiben Kaffka László főmérnök barlangbejárót fedezett fel s azt maga a főmérnök hosszas munka után szabaddá tette s már az elmúlt évben is számos kiránduló kereste fel Jósavfőt, amely könnyebben megközelíthető, mint Aggtelek.

Az elmúlt év folyamán Puky Endre közbenjárására Ripka Ferenc budapesti főpolgármester 100 budapesti gyereket nyaraltatott Jósavfőn, akik mind egészségesben megerősödve távoztak el. Ugyancsak Puky Endre közbenjárására 100 német gyerek is nyaralt itt, akik meghatott módon fejezték ki elismerésüket Klein Antal jósavfői malomtulajdonosnak, a nyaralótelep vezetőjének és tulajdonosának. — Ugyanis e napokban a német gyerekek és vezetők diszes albummal lenték meg Klein Antalt, amely album a jósavfői és vidéki kirándulásokról felvételeket tartalmazott, azonkívül a gyerekek és a vezetők köszönő levelet mellékeltek „Viszontlátásra” befejezéssel.

A jósavfői bejáró és nyaralótelep érdekében hathatósan működik közre gróf Hadik János, ki Puky Endrével együtt megalkotni akarják a jósavfői nagy gyermeküdülő telepet.

Ennek mielőbbi megvalósítása céljából a legutóbbi megyegyűlésen a tornai megyebizottsági tagokkal közölte Puky Endre, hogy az 1930—31. költségvetésbe fel lett véve a Szin—jósavfői uttest autó- és autbuszközlekedésre való kiépítése. A költségekhez az érdekelt községeknek is hozzá kell járulni kisebb anyagi áldozattal.

Amennyiben az ut ez év folyamán kiépül, Szintől—Jósavfőig megindul az autbusz forgalom.

A német gyermekek nagyszerű nyaralása nagy propagandát váltott ki a német birodalomban, már most jelezték, hogy jövőre nagyobb számmal jönnek a kedves nyaraló helyre.

Puky Endre elismeréssel nyilatkozott Klein Antal, a törvényhatóság régi bizottsági tagjáról, aki minden jóval és olesón ellátta a gyerekeket s nagyon sokat fáradozik Jósavfő fellendülése érdekében.

## Amerikai és angol terményárak

Chicago, január 16.

Buza lanyha, márciusra 122.625—122.5 P 25.73, májusra 126.75—126.625 P 26.59, júliusra 128.125—127.875 P 26.85, tengeri lanyha, márciusra 89.265 P 20.11, májusra 92.75 P 20.87, júliusra 94.625 P 21.29, zab lanyha, márciusra 46.25 P 18.21, májusra 47.75 P 18.80, júliusra 46.875 P 18.26, rozs lanyha, márciusra 96.5 P 21.32, májusra 94.75—95 P 21.38, júliusra 94 P 21.15.

Newyork, január 16.

Buza őszi vörös 137.125, buza őszi kemény 139.625, tengeri 96.75, liszt 560—600.

Winnipeg, január 16.

Írányzat lanyha, Buza márciusra 132.25, májusra 134.25, júliusra 131.265, rozs márciusra 91.25, júliusra 93, zab márciusra 59.625, májusra 60, júliusra 56, árpa márciusra 61.25, júliusra 63.5, lenmag márciusra 265, júliusra 258.

Liverpool, január 16.

Írányzat tartott, Buza márciusra 9, 2, májusra 9, 5.75, júliusra 9, 7.5.

## ORVOSOK, ÜGYVÉDEK

400 pengő lefizetése után napi 13 P 50 I. részletfizetés mellett szállítunk

MORRIS MINOR

22 lóerős, 4 üléses csukott személyautómobilt Angol vezetőmárka! 5 liter benzín fogyasztás 100 km.-re John Fowler & Co, Morris Autók Képviselete, Budapest, VI., Andrássy út 28.